

výrok — musí to soud zkoumati z úřední moci. To platí i o soudu vyšší stolice. O pozůstalosti, z níž se žalobce domáhá povinného dílu, je sepsán inventář. Žalobce v žalobě ocenil hodnotu předmětu sporu na 13.533 Kč 08 h; věděl tedy, když ji podával, jaké částky peněžní se chce domáhati. Mohl podati žalobu o zaplacení povinného dílu; určovací žaloba v té době neměla praktického smyslu a tím méně v době vydání rozsudku soudu první stolice. Dovolatel se tu poukazuje na rozhodnutí nejv. soudu č. 4498 sb. n. s., podle něhož je určovací žaloba nedovolená, neslouží-li praktickým účelům, ale zbytečnému rozmnožování nebo protahování sporu. Na tomto názoru nejvyšší soud trvá. V tomto případě by ani pravoplatný určovací rozsudek neměl pro žalobu praktické ceny. Kdyby mu žalovaná po něm nevyplatila povinný díl, musil by ji přece žalovati o vyplacení a první spor by byl docela zbytečný. Žaloba o určení nároku je zásadně vyloučena tam, kde je možná žaloba o plnění, leč by žalobce měl mimořádné důvody k takovému určení. Takový mimořádný zájem není v tomto případě ani tvrzen. Po sepsání inventáře bylo hned možno domáhati se přímo zaplacení povinného dílu a určovací žaloba byla nepřipustná (srovnaj rozhodnutí nejvyššího soudního dvoru ve Vídni ze dne 27. září 1910 Rv II 657/10, Právník str. 22/1912).

Odvolací soud právem zamítl žalobu, i když žalovaná neuplatňovala zmíněné vady.

Dovolání není odůvodněno; proto mu nebylo vyhověno.

Rozh. nejv. soudu ze dne 9. listopadu 1928 Rv II 750/27; vrchní soud v Brně Co I 202/27. K. L. J.

Na Slovensku není proti určení náhrady za neprávem utrpěnou vyšetřovací vazbu, o níž tam co do právního důvodu rozhodne Nejvyšší soud a co do její výše ministr spravedlnosti, žádného právního prostředku. Nárok takový je nárok veřejnoprávní a a odkázal-li jej Nejvyšší správní soud, odmítaje stížnost, podanou do výnosu ministerstva, určujícího jeho výši, podle čl. 105 ústavní listiny na řádné soudy jako nárok soukromoprávní, může přesto žaloba k námitce strany žalované odmítnuta býti pro nepřipustnost nároku.

Obchodník v Maďarsku podal si, když trestní řízení u sedrie na Slovensku proti němu zavedené bylo zastaveno a on z vyšetřovací vazby propuštěn, u dotyčné sedrie, kdež se trestní řízení vedlo, žádost za přiznání mu škody vyšetřovací vaz-

bou vzešlé. Sedrie vykonala šetření a na základě jeho uznal nejvyšší soud podle § 587 tr. řádu slov., že zmíněnému občanu odškodné přísluší, načež ministerstvo spravedlnosti, jemuž spisy byly předloženy, určil výši odškodného částkou 1500 Kč, ačkoliv občan dožadoval se náhrady ve výši 12476 Kč.

S určením této částky 1500 Kč jako odškodného nespokojen podal občan proti rozhodnutí ministerstva spravedlnosti stížnost na nejvyšší správní soud, jenž stížnost tu odmítl usnesením ze dne 15. června 1927 č. 12529/27 a odkázal stěžovatele, jelikož jedná se o nárok soukromoprávní podle § 105, odst. 1 ústavní listiny a § 3 lit. a) zákona o správním soudě na pořad práva.

Stěžovatel podal v zákonné lhůtě žalobu u zemského soudu civ. v Praze, opíraje příslušnost dovolaného soudu o zákon č. 4/1918 sb. z. a n.

Soud stolice prvé žalobu, proti níž finanční prokuratura v zastoupení čsl. eráru vnesla námitku nepřipustnosti pořadu práva a po případě místní nepřipustnosti soudu, odmítl pro nepřipustnost právního pořadu, když byla finanční prokuratura od druhé své námitky místní nepřipustnosti soudu upustila.

Rekursu žalobcovu soud stolice druhé vyhověl a námitku nepřipustnosti pořadu práva zamítl.

Odůvodnění: Nejvyšší správní soud v Praze odmítl usnesením z 15. června 1927 č. 12529/27 stížnost žalobce do rozhodnutí ministerstva spravedlnosti z 15. dubna 1926 č. 11045, jímž mu jako náhrada za neodůvodněnou vazbu bylo místo žádaných 12.476 Kč 14 hal. přiznáno pouze 1500 Kč, a to podle § 105 odst. 1 ústavní listiny a § 3 lit. a) zákona o správním soudě, ježto podle jeho názoru jedná se tu o nárok soukromoprávní. Tímto výrokem jsou vázány soudy podle § 4 zák. č. 217/25 sb. z. a n., takže dlužno v tomto sporu vycházeti z toho, že uplatňovaný nárok je soukromoprávní.

Soud první stolice uznal na nepřipustnost pořadu práva pro tento nárok, vycházející z toho, že o něm rozhodne s konečnou platností ministerstvo spravedlnosti.

Soud rekursní není toho názoru, neboť mínění to nemá opory ani ve znění § 587 tr. řádu platného na Slovensku, ani je nelze odůvodniti z povahy nároku. Nejedná se tu o rozhodnutí v pravém slova smyslu. Ministerstvo nerozhodovalo tu totiž jako úřad žalobci nadřízený o jeho právech, neboť o nároku jeho, že po právu trvá, rozhodl nejvyšší soud, nýbrž učinilo jako zástupce jedné ze stran, totiž strany k náhradě povinné, druhé straně, totiž straně oprávněné, toliko prohlášení

o tom, pokud nárok uznává co do výše jeho. Kdyby byl správným názor první stolice, byl by tu nepřezkoumatelný výrok jedné strany o nároku strany druhé, což by odporovalo pojmu nároku soukromoprávního.

Ale i kdyby šlo podle citov. § 587 tr. řádu slov. o rozhodnutí v pravém slova smyslu, jež dříve nepodléhalo přezkoumání, nastala tu změna § 105 ústavní listiny, neboť podle čl. I úv. zák. k ní zákony jí odporující jsou neplatné, takže by tu v každém případě platil § 105 úst. listiny, jehož podrobnosti upravil zákon č. 217/1925 Sb. z. a n.

Tento § 105 úst. listiny má však na mysli nejen tak zvaná pravá rozhodnutí správních úřadů, nýbrž i taková, jež jsou vlastně prohlášením jedné z koordinovaných stran.

Soud rekursní dochází proto k závěru, že pro nárok uplatňovaný žalobcem, je pořad práva přípustný.

Ježto nejvyšší správní soud uznal nárok ten za soukromoprávní na pořad práva příslušící a rozhodnutí to je pro soudy vízící, není tu vlastně dána místní příslušnost dovolaného soudu podle zák. č. 4/1918 Sb. z. a n., takže by se příslušnost řídila podle všeobecných pravidel platných pro Slovensko, leč když žalovaný erár upustil od námítky místní nepříslušnosti dovolaného soudu, nelze více zkoumat, zda žaloba právem byla u zemského soudu civ. v Praze podána.

Nejvyšší soud vyhověl dovolací stížnosti české finanční prokuratury, usnesení soudu stolice první obnovil, avšak s tou opravou, že se žaloba odmítá nikoli pro nepřípustnost pořadu práva, nýbrž pro nepřípustnost žalobního nároku (žaloby).

O d ů v o d n ě n í: Jde o odškodné za bezprávně vytrpěnou vyšetřovací vazbu, tedy o nárok podle § 576 a 580 tr. řádu slov., o němž též zákon dále předpisuje, a to:

v § 584, že odškodňovací řízení zahájeno býti musí u sedrie, která jednala v dotyčné trestní věci jako soud první stolice, pokud se týče v jejíž obvodu leží okresní soud jednavší v první stolici;

v § 586, že okolnosti rozhodné pro ustanovení odškodného vyšetří soud z úřední povinnosti;

v § 587, že po skončení šetření předloží sedrie všechny spisy nejvyššímu soudu, který o nároku na odškodné rozhodne s konečnou platností, a uzná-li ho, postoupí spisy ministru spravedlnosti, a že ministr spravedlnosti na základě rozhodnutí nejvyššího soudu stanoví výši odškodného.

Čtenář zákona má určitý a nevyhladitelný dojem, že zá-

kon chce, aby tímto rozhodnutím byla věc odbyta, a že tedy nemá míti průchod žádný další pořad, najmě tedy také ne pořad práva a zvláště ten ne, protože, kdyby jej zákon byl chtěl dopustiti, proč by byl neuložil soudům hned, aby i výši stanovily, když všechny k tomu potřebné skutečnosti musejí vyšetřiti a zjištěti a o nároku uznati? Proč by byl nenařídil, aby nejvyšší soud, uzná-li nárok, uznal hned také o jeho výši?

Že se nedá tento předpis spojovati vůbec s § 105 úst. listiny, plyne, nehledě k tomu, že tu nejde, jak níže ukázáno bude, žádným způsobem o nárok soukromoprávní, jenž jest podmínkou pořadu podle cit. § 105, také z toho, že nejvyšší soud postoupí ministrovi spisy jen tehdy, jestliže nárok uznal, kdežto neuzná-li jej, spisy se k ministrovi vůbec nedostanou a žádné správní řízení nenastane, takže věc jest rozhodnutím nejvyššího soudu nárok neuznávajícím definitivně vyřízena; avšak poněvadž tu rozhodl soud, ovšem ve své funkci jako tribunál trestního práva, a nikoli správní úřad, nemůže tu už proto míti průchod § 105 úst. listiny, a to se vši nutností, neboť jak by soudové mohli směti přiznati to, co nejvyšší soud po řádném vyšetření už odepřel? Právě tedy už toto rozdělení úloh vylučuje každou myšlenku na podřazení případu pod § 105 úst. listiny, jenž podle svého provedení, jehož se mu dostalo zákonem ze dne 25. října 1925 č. 217 sb., připouští žalobu soudní zrovna tak proti oduznutí nároku v cestě správní jako proti jeho přiznání, neboť v našem případě by pak ten, komu nárok nejvyšším soudem oduznán, pořad práva civilního neměl, protože o něm nerozhodl úřad správní, ale ten, komu byl nárok ten přiznán, by jej měl, o čemž zajisté nelze říci, že by to byl stav harmonický.

Tento výsledek logických úvah, jež se již z pouhého obsahu zákona samy namanují, potvrzují skvěle motivy zákona. Komentář Dra Balogha, Dra Illeše a Fr. Varghy, II. vyd., Budapešť 1910, III. svazek, str. 515 vykládá, že ve státech, kde nejsou směrodatny motivy finanční, tam se přenechává soudům nejen uznání nároku na odškodné, nýbrž i výše jeho, tak na př. v Norsku a Dánsku. V Uhrách však že to nemohlo býti uskutečněno z důvodů finančních a proto zákon úkol rozdělil a pověřil soud jen právem určiti nárok na odškodné, určení jeho výše však svěřil ministru spravedlnosti.

K určení nároku povolal však hned přímo nejvyšší soud, aby vyvarováno bylo různostem praxe a rozhodnutí spočívala na jednotnosti zásad. K určení výše pak povolal naopak ministra spravedlnosti, protože, jak důvody (motivy) zákona praví, v rozpočtu jest pro tyto náhrady určen sumární obnos, jenž nesmí

býti překročen, tento obnos však má v evidenci právě ministr, jenž dočasný stav jeho zná a jest také zodpověden za to, aby rubrika nebyla překročena.

Netřeba ani zkoumati, zda i čsl. rozpočet má takovou rubriku a zdali tedy tento motiv platí i zde, neboť nesejde na tom, proč je to tak předepsáno, nýbrž jedině na tom, že je to tak předepsáno a že tedy určení výše odškodného jest vzato z rukou soudu a dáno do rukou ministra.

I kdyby tedy šlo skutečně o soukromoprávní nárok, byl by přece podle ducha a intence zákona přezkum soudní vyloučen, a že taková výluka, kterou konkrétní zákon soukromoprávní nárok na pořad práva odkázaný výslovně nebo mlčky postihl, přes všecek § 105 úst. list. plně přípustna jest, je na bíledni, neboť takový konkrétní zákon jest *lex specialis*, jemuž § 105 jakožto *lex generalis* podle známé právní paroemie derogovati nemůže. A tak jest nepřípustnost dalšího postihu a tedy i žaloby prokázána i pro případ, že by nárok sporný byl nárokem soukromoprávním.

Avšak sporný nárok není nárokem soukromoprávním, nýbrž očitě a nepopíratelně veřejnoprávním, na jaké se § 105 úst. listiny vůbec nevztahuje. Nárok vzešel z trestněprávní činnosti státního úřadu a tento charakter úřední činnosti sdílí se i nárokům z ní vznikajícím. Aby však nebylo žádného nedorozumění, i když činnost státních soudů má za předmět nároky soukromoprávní (agendu civilní), jest přece rovněž činností veřejnoprávní a nároky z ní případně vzcházející nároky veřejnoprávními, tak zejména také nároky t. zv. syndikátní, při čemž pranic nezáleží na tom, kým že zákonodárství dává souditi a rozhodovati, zda zase řádnými soudy, jako činil již § 1341 obč. z. a činí nyní syndikátní zákon z 12. července 1872 č. 112 ř. z., či úřadům jiným, neboť to je pouze otázka příslušnosti, otázka číře formální, která řídíc se úvahami vhodnosti nemá s otázkou materiálněprávní povahy nároku či poměru docela ničeho co činiti. Tak byly dokonce i platy a pense říšských úředníků a soudců v Německu odkázány zákonem na pořad práva, kdežto u nás náležejí na pořad správní. Rozeznávati sluší zkrátka mezi soukromohospodářskou činností státu, jakou je na př. provoz hutí, dolů, lázní, zemědělských statků a pod., a funkcí jeho jako nositele státní moci (moci soudní a veřejné správy): poměr a činnost orgánů vykonávajících tuto jeho funkci je vždy veřejnoprávní, jak v podstatě uznává také nauka (Ott v článku *Rechtspflege und Verwaltung*, oddíl II a X, ve *Festschrift für Franz Klein* 1911).

Ale ovšem nejvyšší správní soud v rozhodnutí svém ze dne 25. června 1927 č. 12529, jímž odmítl stížnost žalobce do rozhodnutí ministrova, kterým mu přiznána náhrada 1500 Kč, praví, že nárok na náhradu škody z důvodu utrpěné vazby ve smyslu § 576 slov. tr. řádu jest nárokem s o u k r o m o p r á v n í m, jak patrně prý z ustanovení § 2, č. 3 slov. civ. soud. řádu, podle něhož spory proti státu o náhradu škody vzniklé z úředního jednání osob uvedených v č. 2 téhož §, t. j. soudců, stát. zástupců a jiných státních úředníků patří d o k o m p e t e n c e ř á d n ý c h s o u d ů a že jde tedy o případ § 105 ústavní listiny.

Rozhodnutí tedy z kompetenčního předpisu soudí na soukromoprávní povahu nároku, a to jest jeho jediný důvod. Tato metoda jest ovšem zřejmě nesprávná, neboť jsou uznaně soukromoprávní věci přikázány pořadu správnímu a uznaně veřejnoprávní věci přikázány pořadu soudnímu (§ 1 j. n. a zákon 2. XI. 1918 č. 4 sb.), nýbrž třeba jest veřejnoprávnost a soukromoprávnost dokazovati z povahy nároku. Povahu nároku nemůže dekretovati zákon vůbec, neřku-li kompetenční předpis, neboť to je otázka vědecká, jejíž řešení se zákonodárci vymyká. Jako zákonodárce nemůže na př. dekretovati, že železo je rostlina, nebo oddekretovati, že je to nerost a vůbec rozhodovati vědecké otázky, ani právní, jako na př. otázku, zda držba je právo nebo pouhý fakt, tak právě nemůže rozhodovati ani tu, má-li ten který nárok povahu nároku veřejnoprávního či soukromoprávního. Kdyby zákon nárok veřejnoprávní prohlásil za soukromoprávní, neznamenaloby to nic jiného než že chce, aby s ním bylo jako se soukromoprávním nakládáno, ačkoli je veřejnoprávní, a když tedy zákon s nějakým nárokem veřejnoprávním naloží jen v tom kterém ohledu jako se soukromoprávním na př. tedy jen ohledně kompetence, je tím ustanovena jen jeho příslušnost, ale nikoli rozhodnuta jeho právní povaha.

Tak zákon ze 16. března 1892 č. 64 ř. z. ve správném rozpoznání veřejnoprávnosti nároku přikázal nároky nevinně odsouzených na odškodnění proti státu před někdejší ř í š s k ý s o u d (§ 8), kdežto zákon z 21. března 1918 č. 109 ř. z. přikazuje je rovněž tak jako zákon z 18. srpna 1918 č. 318 ř. z. obdobné nároky na náhradu škody za vyšetřovací vazbu nevinně vytrpěnou proti této jejich veřejnoprávní povaze, tedy contra rationem juris, avšak zajisté mnohem vhodněji a účelněji řádným soudům, onen civilním, tento z části trestním (co do nároku) a z části civilním (co do výše). Kdyby mělo býti kompetenčním předpisem rozhodnuto o právní povaze nároku,

zda je veřejnoprávní či soukromoprávní, tedy bychom touto cestou došli k výsledkům naprosto nemožným: tak by na př. všechny nároky odkázané zákonem z 2. XI. 1918 č. 4 sb. před pražský zemský soud, o nichž určitě víme, že jsou to nároky jen a jen veřejnoprávní, přísluševši dříve ke kompetenci říšského soudu, musily by pokládány býti za soukromoprávní a podle toho s nimi býti nakládáno, ba sám § 105 úst. list. stal by se tím naprosto ilusorním, neboť když který soukromoprávní nárok odkázaný je před správní úřady, musil by proto pokládán býti za veřejnoprávní a na § 105 úst. list. by nikdy nedošlo.

Než rozhodnutí nejv. správního soudu, že jde o soukromoprávní nárok a tedy o případ § 105 úst. list. jest podle § 4 zák. z 25. října 1925 č. 217 sb. pro řádné soudy závazné, t. j. ony musejí přijmouti, že tu je dána jejich kompetence podle § 105 úst. list. Než význam rozhodnutí nejvyššího správního soudu omezen je zákonem právě jen na tuto formální otázku kompetence, kterou odkazuje, neboť cit. § 4 má za účel řešiti kompetenci mezi soudy a správními úřady s pominutím konfliktního senátu, avšak ono nemůže stvořiti hmotněprávní nárok tam, kde ho není, kde ho zákon odpírá, neboť takový hmotněprávní význam mu zákon propůjčiti nechtěl a nepropůjčil. A právě proto bylo nutně třeba, prokázati povahu nároku a jeho po předpisu zákona již nastalou vyřízenost.

Řádné soudy musí tedy uznati svou kompetenci, ale otázku, zda nárok je přípustný, posuzují samy a otázka ta spadá v jedno s otázkou přípustnosti žaloby. Že otázka příslušnosti úřadu je docela jiná než otázka přípustnosti právního prostředku, vyloženo v rozh. č. 6873 sb. n. s., na něž se odkazuje, a nezbývá než i zde rozhodnouti případ stejně, jako se stalo tam, nepopírajíc totiž příslušnost odmítnouti žalobu pro její nepřípustnost. Neboť i kdyby se věc jakkoli projednala, vždy na konec dojde na to, že obnos ministerstvem spravedlnosti přiznaný má podle úmyslu zákona míti platnost konečnou a že ho nelze zvyšovati, pak ale všecko vyjednávání je holou zbytečností a nutno říci, že kde (a priori roz. mocí zákona) není nároku, není ani právního prostředku k jeho uplatnění, čili, že prostředek ten — zde žaloba — je nepřípustný. Doložiti jen dlužno, že otázka ta, ovšem po rozhodnutí nejv. správního soudu nesprávně poznačená jako otázka přípustnosti pořadu práva, byla soudním usnesením ze 14. září 1928 učiněna předmětem odděleného projednání a rozhodnutí.

Jest tedy výrok po každé stránce plně odůvodněn.

Rozh. nejv. soudu v Brně z 25. ledna 1929 RI
1032/28. Dr. K.

**Právo konkursního věřitele hlasovati v konkursu v tuzemsku
prohlášeném přechází na správce konkursu prohlášeného na
jmění onoho věřitele v cizině dnem, kdy na zdejší konkursní soud
dojde žádost příslušného cizozemského konkursního úřadu, aby
mu bylo vydáno jmění v konkurs upadnuvšího věřitele
(§ 67 konk. ř.).**

Dr. A. A. jako zástupce Dr. B. B., správce konkursu prohlášeného na jmění C. C. v Durynsku žádal, aby mu bylo přiznáno právo C. C. hlasovati v konkursu prohlášeném v tuzemsku na jmění D. D.

První stolice žádosti nevyhověla.

Rekursní soud však tak učinil.

Nejvyšší soud obnovil usnesení první stolice.

Důvody. Dovolací recurs je oprávněn.

Stěžovatelovo hlasovací právo v příčině pohledávky 11.227 Kč nebylo popíráno ani jiným věřitelem ani dlužníkem (§ 44/1 vyr. ř.), ale na stěžovatelovo jmění byl duryšským zemským soudem v Geře dne 4. ledna 1927 prohlášen úpadek a jmenovaný soud žádal dne 18. srpna 1928, aby úpadcovy movité věci a jmenovitě jeho právě zmíněná pohledávka 11.227 Kč s přísl. jemu jako úpadcovému soudu byla vydána. Tato žádost došla na krajský soud v Opavě dne 2. září 1928 a bylo jí vyhověno dne 4. září 1928. Rekursní soud je toho mínění, že stěžovatel dne 30. srpna, pokud se týče 1. září 1928 již neměl práva, volně nakládati touto pohledávkou, poněvadž již dříve, t. j. dne 18. srpna 1928, bylo žádáno o jeho vydání, a míní, že tímto dnem přešlo ono právo na správce jeho úpadcové podstaty Dra B. B. a že tudíž jen tento mohl dne 30. srpna, pokud se týče dne 1. září 1928 vykonati hlasovací právo v příčině pohledávky jinak nepopřené. Ale to je názor pochybený, neboť nerozhoduje tu den, kterého žádost za vydání úpadcova movitého jmění byla učiněna, t. j. dne 18. srpna 1928, nýbrž den, kdy tato žádost na tuzemský soud došla, t. j. den 2. září 1928. Odůvodňuje-li rekursní soud opačný názor tvrzením, že zákon v této příčině nerozlišuje, prezírá, že § 67/1 úpad. ř. v poslední větě stanoví, že úpadcové jmění smí býti vydáno teprve, když byla uspokojena práva na vyloučení a oddělení, nabytá dříve než došla žádost,